

*Falumúzeum, Isaszeg,
2014. március 27. 16 óra
Magyar-lengyel barátság napja*

GONDOLATOK A MAGYAR-LENGYEL BARÁTSÁGRÓL

**Tisztelt Tanárnők és Tanár urak!
Kedves Diákok!
Tisztelt Hallgatóim!**

JAN DŁUGOSZ lengyel krónikás

Jan Długosz írja le a **Lengyel-magyar krónikában** a jelenetet, amikor Rómában 1000 táján a lengyel és a magyar küldöttség jelentkezik II. Szilveszter pápánál a királyi koronáért. A pápa a koronát a magyar követnek nyújtja át. **Lelkére köti azonban mindkét nép képviselőinek, hogy az egymás iránti szeretetet őrizték meg, egymás ellen soha ne forduljanak, mert aki ezt teszi, nagy szerencsétlenséget zúdít magára!**

A magyar-lengyel kapcsolatok történetét tekintve leszögezhetjük, hogy a két ország között valóban a középkorban vált szétrombolhatatlanná a lengyelek és magyarok közötti kulturális, társadalmi és politikai együttműködés.

II. RÁKÓCZI FERENC

„Mivel pedig a lengyel és a magyar nemzet múltjában, szokásaiban, szabadságjogaikban annyi közös vonás van, s az ellenség is közös, mindez indokolja, hogy egymással közös szövetségre lépjenek” – írja levelében **II. Rákóczi Ferenc** Stanisław Leszczyński lengyel királyhoz.

STANISŁAW WORCELL

Stanisław Worcell, Kossuth barátja és munkatársa az emigrációban a *Demokrata Polski* című lap hasábjain így írt 1849-ben: *„Magyarország és Lengyelország, mint két évszázados tölgy külön törzssel nőtt ugyan magasba, de a föld alatt széles elterebélyesedő gyökereik idővel láthatatlanul, elszakíthatatlanul egymásba fonódtak. Az egyik léte és ereje a másik életét és egységét jelenti”*.

KODOLÁNYI JÁNOS, író

1939. augusztus 20-án, a hitleri Németország Lengyelország elleni támadásának előestéjén **Kodolányi János** fogalmazta meg a magyar közvélemény többségének álláspontját: *„A lengyel szabadság sérthetlensége és függetlensége szoros összefüggésben áll a magyar szabadsággal és függetlenséggel. És fordítva.”* E sorsközösség tudatával magyarázható, hogy Magyarország a II. világháború éve alatt – bár hivatalosan a Német Birodalom oldalán harcolt – a lengyel menekültek tízezreinek nyújtott menedéket és otthont, tette lehetővé a menekült katonáknak, hogy eljussanak Nyugatra és az ott alakuló lengyel hadsereg soraiban folytathassák harcukat hazájuk szabadságáért. Ennek tudható be az is, hogy a megszállt Lengyelország területén a magyar alakulatok és katonák a polgári lakosságnak segítséget és védelmet nyújtottak, majd a varsói felkelés katonáinak fegyvert, lőszert és gyógyszert juttattak.

ID. ANTALL JÓZSEF

„Hogyan is keletkezett a lengyel-magyar barátság? Miért él mindkét nép lelkében elevenen és hatékonyan? Talán a történelmi fejlődés indította el? Igen az is! Bizonyára számtalan tényező összefonódása, amelyeket nem akarok itt kifejteni. Nekem úgy tűnik, minthogy a háború alatt sok tízezer lengyellel kerültem szoros kapcsolatba, hogy közös, egyező erényeink, hibáink is közreműködtek

a két nép rokonszenvében. **Talán a tudatalatti elemek sem hanyagolhatók el a kérdés vizsgálatánál, mint olyanok, amelyek az egyének egymással szembeni rokonszenvét is befolyásolják.** Vannak emberek, akikhez pillanatok alatt vonzódunk, másoktól viszont hosszú idő után is idegenkedünk. Talán a nemzetek között is fennáll ilyesmi? Ha arra gondolunk, hogy a magyar nép hogyan fogadta a menekülő lengyeleket, nemcsak a történelmi kapcsolataink hatására kell gondolnunk, hanem valami másra is, amely már az objektív tudományok határán kívül esik.”

JAROSŁAW IWASZKIEWICZ, lengyel író és költő

„Lengyel vagyok s nekem is a csontjaimban, a véremlben él a magyarok iránti szeretet ősi ősztlne” – mondta néhány hónappal halála előtt **Jaroslław Iwaszkiewicz**, a II. világháború utáni lengyel irodalom egyik legnagyobbika. Egyetlen mondatban fogalmazta meg azt, ami érthetetlen Európa más népei számára, azt, amit nem tudnak (vagy nem akarnak) megmagyarázni a történészek sem.

ENGELMAYER ÁKOS, a rendszerváltás utáni első varsói magyar nagykövet

Igen, ez a barátság valóban nem más, mint ősztl, a legősibb: a biztonság, a segítség igényének, keresésének ősi ősztlne. Természetesen más tényezők határozták meg ezt az „ősztlnt” a középkorban, amikor a két ország közös sorsát dinasztikus kapcsolatok alakították, s megint mások, amikor a két nép függetlenségi mozgalmait hasonló ideológia jellemezte. **De az „ősztl” élt, s így az újabb és újabb nemzedékek az egyre változó történelmi körülmények között mindig hivatkozni tudtak a barátság és testvériség évszázadok során kialakult erkölcsi magatartására.** Mert az állandóan változó történelmi körülmények ellenére a hagyomány alapja, lényege változatlan maradt: hasonló külső veszély, közös ellenség, tehát közös nemzeti érdek.

STEFAN ZAREBSKI lengyel költő, 1956-ban

Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc idején a magyar-lengyel egymásrautaltság hagyományos gondolata született újjá. Ennek megnyilvánulása Stefan Zarebski „A magyarokhoz” című verse, amely előadásom következő gondolata.

*Ne szóljatok... tudjuk mi úgyis,
keblünk a régi, rokon.
Zenghet az éter, Prága s Bécs is,
én vétel nélkül – tudom.*

*Borzadunk a Visztula mentén
Éppúgy, mint lenn a Dunánál.
Mert lehet-e nyugodt a testvér,
Ha társára halál vár?*

*Hogy hallgatunk, meg ne tévesszen:
szánk csak látszólag néma.
Harcból ismerjük egymást s hiszem,
Futja még Bem apókra!*

*Tengerár nem olthat lángot ott,
hol a szív izzó, vörös...
A vér, mitadtunk s adtatok
mint a szabadság s harc: közös!”*

És végül

GRZEGORZ ŁUBCZYK, volt budapesti lengyel nagykövet, aki magyar származású feleségével sokszor járt Isaszegen, itt a Falumúzeumban és a történelmi emlékhelyeken is:

„Hogy mennyire mélyen hatolnak be a múltba a magyar és a lengyel nép közös gyökerei, meggyőződtem Isaszegen, egy Budapesttől tíz-egynéhány kilométerre fekvő községben.”

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

VÉGE

Felhasznált irodalom:

ÉLETÜNK Irodalmi, Művészeti és Kritikai folyóirat 1992/3-4 LENGYEL-MAGYAR '56
Tanulmányok, visszaemlékezések az 1956-os lengyel és magyar forradalomról – Magyar és
lengyel szerzők írásai

Engelmayer Ákos: Mi és Ti

Tischler János: AZ 1956-OS MAGYAR FORRADALOM LENGYEL DOKUMENTUMAI
1956-os Intézet, Windsor Kiadó Budapest, 1966.

id. Antall József

MENEKÜLTEK MENEDÉKE

(Emlékek és iratok)

125. oldal Útban a lengyel barátság felé (részletek)

összeállította, bevezette és szerkesztette Kapronczay Károly

Mundus Magyar Egyetemi Kiadó Budapest 1997

Magyar-lengyel kulturális kapcsolatok Írta: Dr. vitéz Nagy Iván Budapest 1939.

Kovács István: A barátság anatómiája Első könyv

Széphalmi Könyvműhely, Budapest

Grzegorz Łubczyk: Wielogłos Węgierski (Többszólamú Magyarország) Oficyna Pogranicze
Warszawa, 1994.

Budapest, 2014. március 25.

Dr. Dürr Sándor